

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Каніболоцька О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри викладання другої іноземної мови
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-9622-0731
kolga1512@gmail.com*

Ключові слова: *готовність, професійна підготовка, інноваційно-педагогічна діяльність, учитель іноземної мови, неперервна професійна підготовка, заклад вищої освіти.*

У статті розглядається актуальна проблема формування готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервності. Основною базою їхньої підготовки є заклади вищої освіти. Авторка досліджує умови та критерії, які визначають ефективність професійної неперервної підготовки вчителів іноземної мови. У дослідженні детально обґрунтовується роль готовності вчителів до інноваційного викладання іноземних мов у контексті вищої освіти. Виділено ключові аспекти, такі як професійна компетентність, методична майстерність та здатність адаптуватися до нових педагогічних підходів. Розкрито психологічний аспект професійної підготовки вчителів іноземної мови; акцентовано увагу на мотиваційному, пізнавально-оперативному, емоційно-вольовому, орієнтаційному, психофізіологічному, оцінювальному компонентах структури психологічної готовності. Визначено складники готовності до інноваційно-педагогічної діяльності: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, інтегративно-творчий, комунікативно-емпатійний, культурологічний, аналітико-рефлексивний та результативно-продуктивний.

Досліджено сучасні умови та виклики, які посилюють інтенсивність формування готовності вчителів іноземної мови до інноваційно-педагогічної діяльності. Акцентовано увагу на професійному розвитку вчителів завдяки застосуванню освітніх технологій і визначено критерії ефективності цього процесу, зокрема, відкритість до інновацій у власній педагогічній діяльності, здатність до взаємодії з іншими викладачами та студентами.

Результати проведеного дослідження дають змогу стверджувати, що успішне формування готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності виходить за межі лише технічних аспектів і вимагає комплексного підходу, урахуваючи особистісні професійні якості вчителя та особливості освітнього закладу.

EFFECTIVENESS CRITERIA FOR FORMING THE READINESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS FOR INNOVATIVE AND PEDAGOGICAL ACTIVITIES IN AN INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Kanibolotska O. A.

*Ph.D. in Pedagogics, Associate Professor,
Head of the Department of Teaching Second Language
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9622-0731
kolga1512@gmail.com*

Key words: *readiness, professional training, innovative pedagogical activity, foreign language teacher, continuous professional training, higher education institution.*

The article considers the actual problem of forming the readiness of foreign language teachers for innovative pedagogical activities in conditions of continuity. The main base of their training is institutions of higher education. The author examines the conditions and criteria that determine the effectiveness of professional continuous training of foreign language teachers. The study substantiates in detail the role of teachers' readiness for innovative teaching of foreign languages in the context of higher education. Key aspects such as professional competence, methodical mastery and the ability to adapt to new pedagogical approaches are highlighted. The psychological aspect of professional training of foreign language teachers is revealed; attention is focused on the motivational, cognitive-operational, emotional-volitional, orientational, psychophysiological, evaluative components of the structure of psychological readiness. The components of readiness for innovative-pedagogical activity are determined: motivational-value, cognitive, operational-activity, integrative-creative, communicative-empathic, cultural, analytical-reflective and result-productive.

Modern conditions and challenges that increase the intensity of formation of readiness of foreign language teachers for innovative pedagogical activities are also studied. Emphasis is placed on the professional development of teachers through the use of educational technologies, and criteria for the effectiveness of this process are determined, in particular, openness to innovations in one's own pedagogical activities, the ability to interact with other teachers and students. The results of the research allow us to state that the successful formation of the readiness of foreign language teachers for innovative pedagogical activities goes beyond only technical aspects and requires a comprehensive approach, taking into account the personal professional qualities of the teacher and the peculiarities of the educational institution.

Постановка проблеми. Посилення глобалізаційних процесів у сучасному світі, інтеграція України в європейське та світове співтовариства, участь у Болонському процесі зумовили нагальну потребу у формуванні інтелектуала, здатного до здійснення діалогу культур у сучасному суспільстві. Сьогодні розвідки науковців спрямовані на дослідження умов вироблення професійно значущих якостей учителя іноземної мови, а саме: іншомовної комунікативної компетенції, професійної свідомості, професійної мобільності, професійної педагогічної комунікації як засобу сфор-

мованості готовності до здійснення майбутньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий інтерес для нашого дослідження становлять праці, у яких окреслено принципи підготовки вчителя, удосконалення сутнісних основ професійної педагогічної освіти (А. Бойко, С. Гончаренко, І. Зязюн, М. Лещенко, Н. Ничкало, О. Савченко, О. Федій, Л. Хомич, Н. Шиян). Своєю чергою, Н. Кузьміна, Н. Ничкало, В. Рибалка розглядали методологічні засади професійної підготовки фахівця; Р. Гуревич, І. Зязюн, С. Лісова,

Л. Хомич досліджували особливості професійної підготовки педагогічних працівників; Е. Роджерс, Л. Даниленко, В. Лазарєв, Р. Фостер розробляли проблематику загальної педагогічної інноватики; І. Гавриш, І. Дичківська, Т. Демиденко, О. Козлова, І. Підласий, О. Шапран та ін. описували процес підготовки педагогів до інноваційної педагогічної діяльності; В. Богелюк, С. Ніколаєнко, В. Олексенко, М. Радченко, О. Советова, А. В. Хуторський та ін. виділяли окремі напрями впровадження освітніх інновацій; Н. Клокар, К. Макогон, А. Лисенко, О. Коберник та ін. акцентували увагу на готовності до професійної діяльності. Необхідною передумовою для розв'язання проблеми формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутніх педагогів стали дослідження, у яких висвітлюється проблема саме комунікативної компетентності (М. Лісіна, Л. Петровська, М. Станкін, Ю. Федоренко, М. Філоненко).

Мета дослідження – визначити критерії ефективності формування готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з невідмінних умов ефективності професійної неперервної підготовки вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності є сформованість їхньої готовності до роботи за фахом. Феномен готовності є предметом наукових інтересів кола вчених із педагогічних і психологічних наук. Питанню формування професійної готовності до педагогічної діяльності та умов для розвитку педагогічного професіоналізму присвячено праці таких науковців, як А. Алексюк, Н. Гузій, Л. Гребенкіна, В. Гриньова, І. Зязюн, І. Ісаєв, Н. Кузьміна, В. Міжериков, І. Підласий, О. Пехота, О. Рудницька, В. Синенко, С. Сисоєва та ін. Водночас проблеми педагогічної компетентності вивчали такі вчені, як М. Лук'янова, Є. Рогов, Л. Хоружа та ін. Аналізу сутності поняття «компетентність» та характеристики її складників приділили увагу О. Пометун, О. Овчарук, Я. Кодлюк.

Підкреслимо, що в науковій літературі дається різнобічне тлумачення поняття «готовність». Зміст цього поняття включає психологічну готовність, котра є базою та стійкою платформою діяльності, та практичну (професійну) готовність для застосування всіх знань і вмінь. Зміст поняття «готовність» науковці розглядають як єдність когнітивного та емоційного компонентів; сукупність мотиваційних, пізнавальних, вольових якостей особистості; передумову цілеспрямованої діяльності, її реалізації, стійкості та ефективності; єдність спонукального (мотиваційного) та діяльнісного (процесуального) компонентів; новоутворення; психічний стан. Наведені визначення не

суперечать один одному, а доповнюють, характеризуючи різні аспекти досліджуваного поняття. Варто відзначити, що загалом усі науковці аналізують готовність як передумову успішної фахової діяльності. Компонентну структуру психологічної готовності (мотиваційний, пізнавально-оперативний, емоційно-вольовий, орієнтаційний, психофізіологічний, оцінювальний компоненти) наведено на рис. 1.

Отже, аналізуючи готовність як психологічне налаштування на виконання роботи, можна виокремити декілька компонентів, які характеризують її як складне психічне утворення. Першим є пізнавальний процес, що відображає основні аспекти діяльності. Другий компонент – емоційні властивості, які неоднозначно впливають на людину, активуючи її психологічну та фізичну активність. Третім є вольовий компонент, що сприяє реалізації програми дій у ході досягнення мети.

Основні принципи та складники психологічної готовності пов'язані із загальною готовністю до педагогічної діяльності. Складниками готовності до інноваційно-педагогічної діяльності є мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, інтегративно-творчий, комунікативно-емпатійний, культурологічний, аналітико-рефлексивний та результативно-продуктивний. Розглядаючи структуру готовності до професійної педагогічної діяльності, можна виокремити такі її взаємопов'язані складники, як: мотиваційний – характеризується наявністю потреби успішно виконувати встановлене завдання, інтересу до об'єкта діяльності, способів її реалізації, прагнення до успіху; орієнтаційний – включає знання й уявлення про особливості та умови діяльності; операційний – передбачає володіння способами та прийомами діяльності, вміннями й навичками; вольовий – визначає внутрішню потребу

Рис. 1. Складники психологічної готовності до професійної діяльності

в управлінні діями; оцінювальний – окреслює самооцінку підготовленості та відповідність процесу розв'язання фахових завдань установленим взірцям.

Об'єктивними передумовами (чинниками) формування готовності до провадження інноваційної педагогічної діяльності є відповідна підготовка, внутрішня мотивація, освіта та самоосвіта, виховання та самовиховання. Це прояв бажання, потреба, придатність до активної діяльності, комплекс інтегрованих психологічних і педагогічних якостей особистості. Усі ці складники спрямовують інноваційну діяльність та сприяють забезпеченню її ефективності. Отже, готовність до інноваційної діяльності є своєрідним специфічним станом, який вимагає від педагога ціннісного ставлення до своєї діяльності, налаштування на досягнення освітніх цілей шляхом застосування доцільних і максимально ефективних способів і засобів, творчості, пошуку індивідуального професійного стилю [10, с. 35].

У ході проведення аналітичної роботи під час дослідження було виділено *компоненти готовності* до інноваційно-педагогічної діяльності вчителів іноземних мов: *мотиваційно-ціннісний, когнітивно-комунікативний, діяльнісно-практичний, професійно-особистісний, інформаційно-технологічний*. Ураховуючи їх, встановлено і *критерії готовності*, а саме: мотиваційний, знанневий, операційний, особистісний, інноваційний. Зазначені вище компоненти та критерії ефективності спрямовані на визначення показників рівня сформованості готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервної професійної підготовки, і саме завдяки цьому було вибрано методи оцінювання.

Для того щоб виокремити критерії із системи оцінки рівня готовності учителів іноземної мови, передусім необхідно чітко визначити сутність понять «критерії» та «показники». Професор Н. Кузьміна вважає, що критерії – це основна ознака, за якою одне рішення вибирається з більшості можливих [5, с. 14]. Ми виходили з того, що *критерії* – якості, властивості та ознаки об'єкта, що вивчається, які дають можливість спостерігати за його станом, рівнем функціонування та розвитку, а *показники* – це якісні або кількісні характеристики сформованості кожної якості, властивості, ознаки об'єкта, який вивчається, тобто ступінь сформованості того чи іншого критерію. Виходячи з вищезазначеного, ми розробили критерії, що дають змогу визначити рівень готовності майбутніх учителів іноземних мов до формування іншомовних комунікативних умінь в учнів/студентів.

За основу визначення рівня оволодіння певним критерієм взято рівні оволодіння діяльністю, які

відображають розвиток досвіду студента із зазначеного предмета в процесі навчання. Адже самі знання та іншомовні комунікативні вміння у процесі організації роботи вчителів іноземних мов із формування цих умінь в учнів функціонують по-різному, що зумовлено різним рівнем оволодіння ними.

Проведений теоретичний аналіз методичної літератури показав, що І. Когут виділяє три рівні сформованості професійно-педагогічної комунікативної компетентності вчителів іноземних мов: високий, середній, низький [4, с. 54]; чотири рівні професійного становлення: початковий (низький), репродуктивний (базовий), реконструктивний (середній), творчий (високий) [3, с. 78]; чотири рівні розвитку професійної компетентності: базовий, репродуктивний, конструктивний, творчий [2, с. 71]; три рівні сформованості професійної компетентності: підвищений, базовий, мінімально-базовий [6, с. 202] та ін.

Уважаємо за доцільне виокремити чотири рівні готовності студентів до професійної іншомовної діяльності відповідно до чотирьох рівнів оволодіння діяльністю залежно від співвідношення та ступеня прояву окреслених показників. Так, ураховуючи вищевикладене, дотримуємося чотирирівневої моделі відповідно до специфіки іншомовної професійної підготовки вчителів іноземних мов, а саме: *репродуктивний* (низький рівень – рівень, який стає відправною точкою); *продуктивний* (середній рівень – рівень, який демонструє процес здобуття професійної іншомовної підготовки); *професійний* (достатній рівень – рівень, який є обов'язковим і має бути досягнутий); *творчий* (високий рівень – рівень, до якого необхідно прагнути; високий професійний показник). У подальшому всі перераховані компоненти моделі неперервної професійної підготовки вчителів іноземних мов будуть проаналізовані через чотирирівневу систему (низький, середній, достатній та високий рівні). Усі компоненти досліджуваної нами готовності не є ізольованими, а перебувають у взаємодії один з одним, що забезпечує її інтегративний характер.

Розглянемо зміст та особливості кожного компонента готовності.

Мотиваційно-ціннісний компонент готовності передбачає наявність у вчителів іноземних мов системи особистісних сенсів, мотивів, інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, які не лише регулюють процес формування готовності до здійснення зазначеної діяльності, а й відображають установку на формування готовності як особистісно необхідної та внутрішньо прийнятної; ціннісні установки актуалізації у професійній діяльності, що стимулюють творчий прояв особистості, глибоке усвідомлення суспільної значущості;

Рис. 2. Система компонентів і критеріїв структури готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервної професійної підготовки

позитивне стійке ставлення до педагогічної професії; наявність інтересу до професійної діяльності та прагнення до саморозвитку й самовдосконалення; пізнання та аналіз педагогом власної діяльності; ціннісні орієнтації студентів; гуманістична спрямованість роботи з дітьми; прагнення до використання сучасних технологій навчання у професійній діяльності та самовдосконалення, підвищення власного рівня знань, умінь і навичок; наявність високого рівня сприйнятливості до нововведень, необхідність підвищення рівня професійної компетентності, професійної культури; здатність рефлексивно ставитися до себе в процесі діяльності, що пов'язано з постійною взаємодією з іншими людьми, прагненням зрозуміти їхні думки та дії; здатність до проєктування власної професійно-педагогічної комунікативної діяльності; володіння достатнім рівнем сформованості рефлексивних комунікативних умінь; здатність до самостійно-пошукової професійно-педагогічної комунікативної діяльності.

Показниками компонента є розуміння та прийняття сутності, місця іншомовних умінь у технологічній підготовці учнів; позитивно-активне ставлення до іншомовних професійних умінь, бажання оволодіти ними, використовувати у своїй практичній діяльності та формувати їх в учнів; мотивація на досягнення успіху під час формування іншомовних професійних умінь в учнів; професійна потреба в готовності до формування іншомовних умінь в учнів; вміння здійснювати самооцінку своєї готовності до формування іншо-

мовних професійних умінь в учнів; самоаналіз, самокорекція; аналіз реалізованої діяльності з формування іншомовних умінь.

В основі змісту *когнітивно-комунікативного компонента* лежить когнітивно-комунікативний підхід (когнітивна лінгвістика, мовна картина світу, концепт, символ, фрейм). Лілія Рускуліс розглядає комунікативну лінгвістику як категорію організації мовного коду (текст, дискурс, підтекст, контекст), категорію міжкультурної комунікації (національна культура, рідна мова, культурно-мовні стереотипи) [8, с. 257].

Когнітивно-комунікативний компонент передбачає наявність у вчителів іноземних мов сукупності інтегрованих знань про сутність роботи вчителя, про загальнопедагогічні та специфічні форми й методи навчання та виховання учнів; знань про іноземну мову, методику формування іншомовної комунікативної компетенції учнів різних освітніх закладів; формування цілісної, системної, діалектичної картини світу; рівень володіння основними поняттями та положеннями в галузі навчання іноземних мов; володіння системою знань, необхідних для успішної майбутньої професійної діяльності [9, с. 88].

Когнітивний компонент є наслідком пізнавальної діяльності та характеризується обсягом спеціальних іншомовних професійних знань (широкою, глибиною, системністю), стилем мислення студента і загалом є орієнтовною основою майбутньої професійної діяльності з формування вказаних умінь в учнів. На думку В.І. Гінецинського,

«знанням є не будь-які когнітивні образи, а лише співвіднесені з певним предметним різноманіттям» [1]. Для того щоб передати знання, треба представити їх як спосіб упорядкування певної предметної різноманітності й організувати активну пізнавальну діяльність учнів з оперування цією різноманітністю. Когнітивний компонент передбачає здатність до вільного використання професійно-педагогічної лексики відповідно до конкретної ситуації, а також володіння достатнім рівнем сформованості комунікативної компетенції: мовної, мовленнєвої, соціокультурної, соціолінгвістичної.

Комунікативний компонент передбачає наявність у студента достатнього рівня розвитку вмінь і навичок конструктивної та ефективної контактної взаємодії з людьми, професійним середовищем, учнями і, відповідно, здатності встановлювати, підтримувати й розвивати таку взаємодію; теоретичних знань щодо системи іноземної мови і вміння застосовувати їх на практиці; іншомовної комунікативної компетентності; мовної культури вчителя іноземної мови, вміння правильно користуватися словом, мовою.

Показниками компонента є знання вікових особливостей учнів; науковий рівень знань сутності, місця, ролі іншомовних вмінь у комунікативній підготовці учнів та методики їх формування; знання методики організації особистісно зорієнтованого навчання; інтегративність знань; здатність устанавлювати контакт із дітьми, колегами; вміння добирати форми й методи впливу, консультивати та тренувати, створювати атмосферу довіри, співпраці, реалізації ситуації успіху; сформованість теоретико-методологічних, професійно-практичних знань.

Діяльнісно-практичний компонент передбачає наявність вмінь і навичок професійної діяльності; вмінь здобувати, поповнювати й розширювати знання, організувати діяльність свою та учнів відповідно до цілей освітньо-виховного процесу, урахуваючи сучасні освітні технології та доцільно їх застосовуючи; вміння організувати міжособистісну взаємодію; здатність будувати навчальний діалог, координувати дії його учасників; стимулювати активність учнів, їхню творчість, ініціативу, підтримувати в них стійкий інтерес до навчальної діяльності; вміння вибирати оптимальні методи та прийоми навчання, форми роботи, відбирати й дозувати навчальний матеріал; проектувати цілі й завдання навчальної та виховної роботи; вміння розробляти систему викладання іноземної мови залежно від змісту навчального матеріалу; вміння впроваджувати інноваційні технології з урахуванням специфіки вивчення предмета; вміння акумулювати та застосовувати досвід творчої діяльності вчених,

методистів, учителів новаторів [11, с. 254]; сформованість психолого-педагогічних комунікативних вмінь, необхідних для професійної діяльності; здатність до особистісно-оцінної діяльності із застосування професійно-комунікативних тактик і технологій; діагностичні вміння щодо ефективності впливу професійно-педагогічних комунікативних тактик та технологій на учня [4, с. 54].

Професійно-особистісний компонент передбачає наявність креативності; любові до дітей; оптимізму, доброти; професійної етики, професійно-педагогічних ідеалів, поглядів, принципів, переконань і готовності діяти відповідно них; ціннісних орієнтацій особистості; глибини професійно-педагогічного світогляду, послідовності у професійних діях, цілеспрямованості в педагогічній роботі та спілкуванні з учнями; професійної освіченості; професійної етики, основу якої становлять моральні норми, оцінки й самооцінки, контроль і самоконтроль; поваги до норм і вимог суспільного життя та вміння прищеплювати ці норми іншим; професійної відповідальності, педагогічної вимогливості; вміння спілкуватися з учнями, батьками, педагогічним колективом; комунікативних та організаторських вмінь; нервово-психічної витривалості; особистісної та професійної потреби в саморозвитку; упевненості у своїх силах щодо впровадження інновацій в освітньо-виховний процес; активності та прояву особистісної ініціативи; усвідомлення рівня своїх можливостей та необхідних вмінь [7, с. 145].

Інформаційно-технологічний компонент ґрунтується на комплексі вмінь і навичок, що передбачають усвідомлене оволодіння діяльністю та подальшу її реалізацію. Основою навчання, засобом набуття іншомовних комунікативних вмінь є досвід. Досягнення професійної майстерності відбувається в процесі безпосередньої роботи над практичними завданнями, проєктами, коли студент усвідомлює та освоює різні боки цього процесу. Показниками компонента є вміння проектувати заняття з формування іншомовних комунікативних вмінь в учнів; володіння студентами іншомовними вміннями; володіння технікою організації та проведення навчальних занять із формування іншомовних комунікативних вмінь в учнів; володіння методами інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій; володіння прийомами стимулювання пізнавальної діяльності; здатність застосовувати іншомовні комунікативні вміння в освітньому процесі та формувати їх в учнів.

Умови та критерії ефективності формування готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервності в закладі вищої освіти представлено на рис. 3.

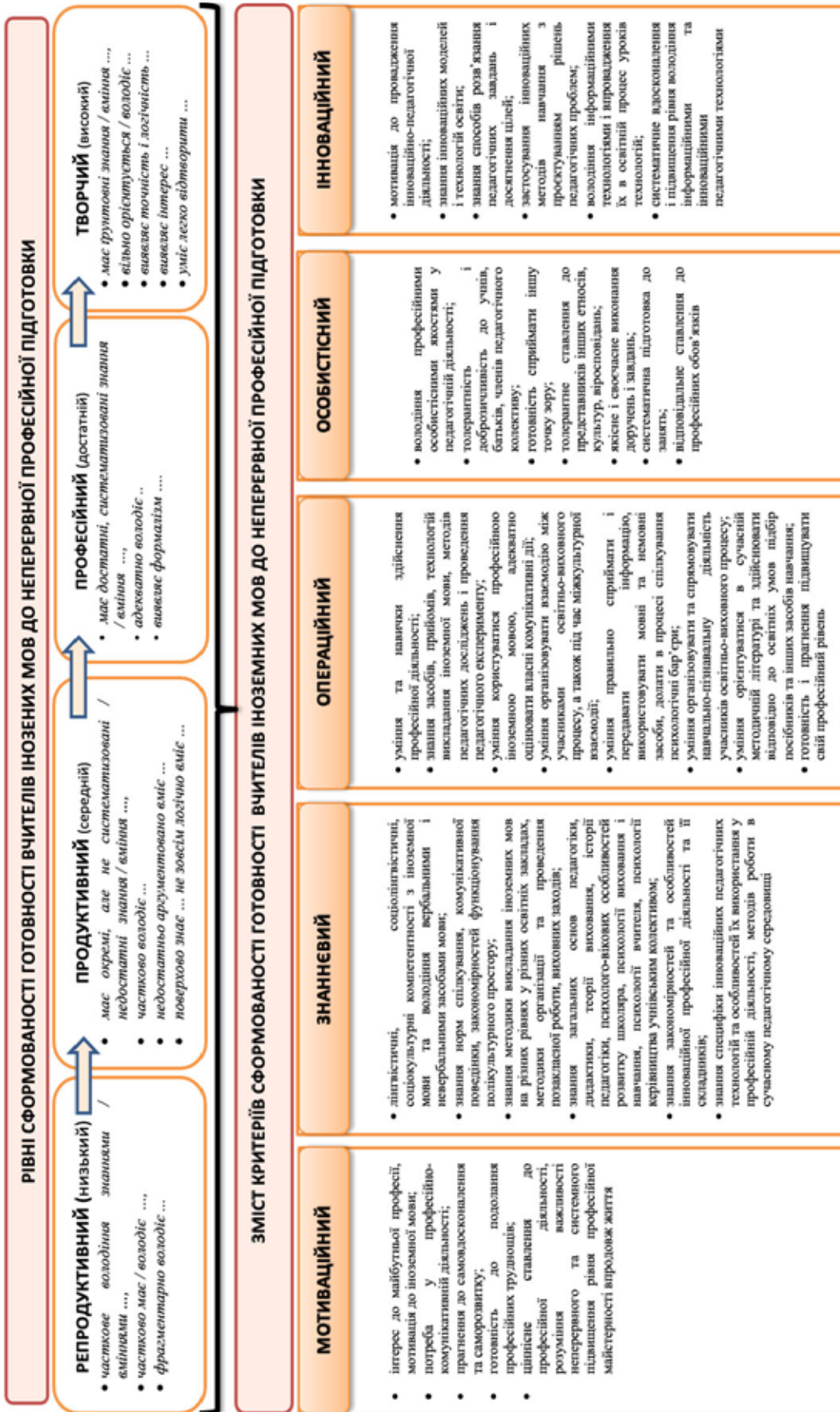

Рис. 3. Зміст чотирирівневої системи критеріїв визначення готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервності

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дає змогу стверджувати, що критеріями ефективності формування готовності вчителів іноземних мов до інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервної підготовки в закладі вищої освіти є:

- інтерес до майбутньої професії; сформованість мотивації до вивчення іноземної мови; розвиненість потреби в професійно-комунікативній діяльності; прагнення до самовдосконалення та усвідомлення значущості майбутньої професії; готовність до подолання труднощів під час професійної діяльності; ціннісне ставлення до професійної діяльності, розуміння важливості неперервного та системного підвищення рівня професійної майстерності впродовж життя; сформованість лінгвістичної, соціолінгвістичної, соціокультурної компетентностей з іноземної мови та високий рівень оволодіння як вербальними, так і невербальними її засобами;

- знання норм спілкування, комунікативної поведінки; розуміння закономірностей функціонування полікультурного простору; знання методики викладання іноземної мови, сутності та специфіки навчання, чинної програми шкільного курсу іноземної мови, методів, прийомів і форм навчальної діяльності, особливостей навчання іноземної мови, методики організації та проведення позакласної роботи, виховних заходів; знання загальних основ педагогіки, дидактики, теорії виховання, історії педагогіки; знання психолого-вікових особливостей розвитку школяра, психології виховання і навчання; знання психології вчителя, психологія керівництва учнівським колективом; знання закономірностей та особливостей інноваційної професійної діяльності та її складників; знання специфіки інноваційних педагогічних технологій та особливостей їх використання у професійній діяльності; знання методів роботи в сучасному педагогічному середовищі;

- уміння провадити професійну діяльність; озброєність засобами, прийомами, технологіями викладання іноземної мови; уміння застосовувати широкий спектр методичних прийомів; знання методів педагогічних досліджень і володіння методикою організації та проведення педагогічного експерименту; уміння користуватися іноземною

мовою у професійних цілях; уміння адекватно оцінювати власні комунікативні дії; здатність організувати взаємодію між учасниками освітньо-виховного процесу; уміння правильно сприймати й передавати інформацію, грамотно й доцільно використовувати мовні й немовні засоби, долати в процесі спілкування психологічні бар'єри; готовність до міжкультурної взаємодії; уміння організувати й управляти навчально-пізнавальною діяльністю учасників освітньо-виховного процесу; здатність орієнтуватися у сучасній методичній літературі і здійснювати відповідно до освітніх умов підбір посібників та інших засобів навчання; готовність і прагнення підвищувати свій професійний рівень;

- чітке усвідомлення значення професійних особистісних якостей у педагогічній діяльності вчителя іноземної мови; систематичний прояв толерантності та доброзичливості до учнів, батьків, членів педагогічного колективу; здатність розуміти інших людей; готовність сприймати іншу точку зору під час диспутів, обговорень і групової роботи; позитивне, толерантне ставлення до представників інших етносів, культур, віросповідань; поважне ставлення до соціокультурних особливостей інших народів; якісне і своєчасне виконання доручень та завдань; систематична підготовка до занять, відповідальне ставлення до своїх професійних обов'язків;

- наявність мотивації до провадження інноваційної педагогічної діяльності; знання сучасних вимог до результатів шкільної освіти; наявність комплексу знань про інноваційні моделі та технології освіти; сукупність знань, необхідних для ефективного застосування інноваційних методів навчання з проектуванням рішень освітніх проблем; володіння інформаційними технологіями і впровадження їх в освітній процес уроків технологій; систематичне вдосконалення і підвищення рівня володіння інформаційними та інноваційними педагогічними технологіями.

Результатом ефективності має стати сформований у вчителів іноземних мов творчий рівень готовності до провадження інноваційно-педагогічної діяльності в умовах неперервної професійної підготовки. Об'єктивно оцінити таку готовність можливо за умови врахування всіх указаних вище критеріїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гинецинський В.І. Про специфіку реалізації дидактичних принципів у викладанні психології. 2019. URL: http://psih.pp.ua/05713_v_i_ginecynskyy_pro_specyfyku_realyzacyi_dydaktychnykh_pryncypiv_v.html (дата звернення: 17.12.2023).
2. Запорожцева Ю.С. Стратегія супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. Вип. 69. С. 70–73.

3. Каплінський В.В. Загальнопедагогічна компетентність учителя: особливості, складники, шляхи формування : монографія. Вінниця : Нілан, 2016. 153 с.
4. Когут І.В. Методика формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя: дослідно-експериментальна робота. Молодий вчений. 2015. № 7(2). С. 53–56.
5. Кузьміна Н.М., Кузьмін А.В. Про деякі аспекти дуальної системи навчання студентів інформатичних спеціальностей педагогічних університетів. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. 2018. Вип. 20(27). С. 12–19.
6. Мархева О.Є. Стандартизація освіти в межах Болонського процесу: ретроспективний погляд. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2017. Вип. 53. С. 200–208.
7. Рогульська О.О. Структура готовності майбутніх учителів іноземної мови до професійної діяльності в умовах Нової української школи. Освітній простір України. 2018. Вип. 12. С. 145–155.
8. Рускуліс Л.В. Дистанційне навчання в процесі підготовки майбутнього вчителя української мови: переваги та недоліки. Дунайські наукові читання: європейський вимір і регіональний контекст : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 75-річчю Ізмаїльського держ. гуманітарного ун-ту, м. Ізмаїл, 15–17 жовтня 2015 р. Ізмаїл, 2015. Т. 1. С. 256–258.
9. Самойленко О. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів математики до професійної діяльності. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти». 2015. Вип. 7(3). С. 87–93.
10. Харагірло В.Є. Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. Професійна освіта. 2018. № 1(178). С. 34–38.
11. Цибульська Л.І. Структурно-компонентний аналіз готовності майбутнього вчителя літератури до інноваційної професійної діяльності. Наукові записки кафедри педагогіки. 2014. Вип. XXXIV. С. 253–266.

REFERENCES

1. Ginetsinskiy V.I. (2019). About the specificity of the implementation of didactic principles in teaching psychology. http://psih.pp.ua/05713_v_I_ginetsinskiy_pro_spetsifiku_reallzatsiyi_didaktichnih_printsipv_v.html [in Ukrainian].
2. Zaporozhtseva Yu.S. (2020). Strategiya superviziyyi (nastavnitstva) yak pidtrimka profesiynogo rozvitku suchasnoho pedagoga [The strategy of supervision (mentoring) as support for the professional development of a modern teacher]. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools. Vip. 69. 70–73 [in Ukrainian].
3. KapiInskiy V.V. (2016). General pedagogical competence of the teacher: features, components, ways of formation: monograph. Vinnitsya, Ukraine [in Ukrainian].
4. Kogut I.V. (2015). Metodika formuvannya profesiyno-pedagogichnoyi komunikativnoyi kompetentnosti maybutnogo vchitelya: doslidno-eksperimentalna robota [Methodology of formation of professional-pedagogical communicative competence of the future teacher: research-experimental work]. Young scientist. # 7(2). 53–56 [in Ukrainian].
5. Kuzmina, N.M., Kuzmin, A.V. (2018). Pro deyaki aspekti dualnoyi sistemi navchannya studentiv informatichnih spetsialnostey pedagogichnih universitetiv [About some aspects of the dual system of education of students of informatics majors of pedagogical universities]. Scientific journal of MP Drahomanov NPU. Series 2: Computer-oriented learning systems. Vip. 20 (27). 12–19 [in Ukrainian].
6. Marheva O.E. (2017). Standartizatsiya osviti v mezhah bolonskogo protsesu: retrospektivniy poglyad [Standardization of education within the Bologna process: a retrospective view]. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools. Issue. 53. 200–208 [in Ukrainian].
7. Rogulska O.O. (2018). Struktura gotovnosti maybutnih uchiteliv inozemnoyi movi do profesiynoyi diyalnosti v umovah novoyi ukrayinskoyi shkoli [The structure of the readiness of future foreign language teachers for professional activity in the conditions of the New Ukrainian School]. Educational space of Ukraine. Issue 12. 145–155 [in Ukrainian].
8. Ruskulis L.V. (2015). Distantsiyne navchannya v protsesi pidgotovki maybutnogo vchitelya ukrayinskoyi movi: perevagi ta nedoliki [Distance learning in the process of training a future teacher of the Ukrainian language: advantages and disadvantages]. Danube scientific readings: the European dimension and regional context: materials of the International. science and practice conf., dedicate. On the 75th anniversary of the IZmail State University of Humanities. IZmail, Volume 1: History. Economy. Pedagogy. 256–258 [in Ukrainian].

9. Samoylenko O. (2015). Strukturni komponenti gotovnosti maybutnih uchiteliv matematiki do profesiynoyi diyalnosti [Structural components of readiness of future mathematics teachers for professional activity]. Scientific notes [Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko] . Ser. : Problems of the methodology of physical, mathematical and technological education. Issue 7(3). 87–93 [in Ukrainian].
10. Haragirlo V.E. (2018). Sutnist i struktura gotovnosti do innovatsiynoyi diyainosti pedagogichnih pratsivnikiv zakladiv profesiyno-tehnichnoyi osviti [The essence and structure of readiness for innovative activity of pedagogical workers of vocational and technical education institutions]. Professional education. No 1 (178). 34-38 [in Ukrainian].
11. Tsibulska L.I. (2014). Strukturno-komponentniy analiz gotovnosti maybutnogo vchitelya literaturi do innovatsiynoyi profesiynoyi diyalnosti [Structural and component analysis of the readiness of the future teacher of literature for innovative professional activity]. Scientific notes of the department of pedagogy. Issue XXXIV. 253–266 [in Ukrainian].